

การใส่ปุ๋ยตามความต้องการของดิน

สภาพความเป็นกรดของดิน	ค่าความเป็นกรด - ด่าง	อัตราการใส่หินปูนแบบละเอียด (ต่อไร่)
ดินเปรี้ยวจัด กรดรุนแรงน้อย	ประมาณ 4.6 - 5.0	0.5
ดินเปรี้ยวจัด กรดรุนแรงปานกลาง	ประมาณ 4.0 - 4.4	1.0
ดินเปรี้ยวจัด กรดรุนแรงมาก	ประมาณ 4.0	1.5 - 2.0

หมายเหตุ : ปุ๋ยที่ใช้แก้ความเป็นกรดมีหลายชนิด ถ้าไม่ใช้หินปูนบดละเอียดให้ใช้ค่าต่อไปนี้ในการคำนวณปริมาณปุ๋ยชนิดอื่นที่ต้องการนำมาใช้แทน

1. ปุ๋ยมาร์ล = อัตราการใส่หินปูนบดละเอียด × 1.25 กก./ไร่
2. ปุ๋ยขาว = อัตราการใส่หินปูนบดละเอียด × 0.74 กก./ไร่
3. ปุ๋ยโดโลไมท์ = อัตราการใส่หินปูนบดละเอียด × 0.92 กก./ไร่

ที่ปรึกษา

นายเข้มแข็ง ยุติธรรมดำรง
อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอัญชลี สุวจิตตานนท์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายรพีทัศน์ อุ่นจิตตพันธ์
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายครองศักดิ์ สงรักษา
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นายเกษ อดตมะเวทิน
รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
นางอมรทิพย์ ภิรมย์บุรณ์
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี
นายวิชัย ตู่แก้ว
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืช
และจัดการดินปุ๋ย

เรียบเรียง

นางสาวจิตตะ นิยะมะ นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
กลุ่มส่งเสริมการจัดการดินปุ๋ย
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

บรรณาธิการ

นางสาวพนิดา ธรรมสุรักษ์
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
นายณัฐพิสิษฐ์ จารุพงศ์
นักวิชาการเผยแพร่ปฏิบัติการ
กลุ่มพัฒนาสื่อส่งเสริมการเกษตร
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ออกแบบ

นายศราวดี นุ่นย้อย
นายช่างพิมพ์ชำนาญงาน กลุ่มโรงพิมพ์
สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

จัดทำในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ : พ.ศ. 2566

แผ่นพับที่

8

/2566

การจัดการดินและปุ๋ย ในพืชผัก

กรมส่งเสริมการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การจัดการดินและปุ๋ยในพืชผัก

การผลิตผักให้ได้คุณภาพและมีผลผลิตสูงนั้น มีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ สถานที่ปลูก การเตรียมดิน สภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน ปุ๋ย และพันธุ์ที่มีคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงวิธีการปลูก ช่วงฤดูปลูก อายุเก็บเกี่ยว ซึ่งมีผลต่อการผลิตผักทั้งสิ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของพืชผัก ความแตกต่างของสภาพพื้นที่ และท้องถิ่นนั้น ๆ

ดินปลูกผัก

ดินปลูกผัก เป็นปัจจัยสำคัญทั้งเป็นที่อยู่ของรากพืช และแหล่งธาตุอาหารที่พืชใช้ในการเจริญเติบโต ดินปลูกที่ดีควรมีความโปร่ง ร่วนซุย ระบายน้ำดี มีธาตุอาหารเพียงพอ มีอินทรีย์วัตถุค่อนข้างมาก ไม่มีเชื้อโรค แมลงหรือสัตว์ศัตรูพืช เพราะถ้าดินปลูกไม่ดีจะทำให้ต้นผักขาดน้ำขาดอาหาร จนไม่สามารถให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีต่อไปได้ การปรับปรุงดินให้ดีจึงเป็นภารกิจแรกที่ต้องเรียนรู้และลงมือทำ

การเตรียมดิน

การเตรียมดินปลูกผัก ต้องมีการเตรียมดินอย่างดี เพื่อให้เมล็ดผักซึ่งมีขนาดเล็ก และมีระบบรากละเอียดอ่อน หากมีการเตรียมดินไม่ดี จะกระทบกระเทือนความงอกของเมล็ด และการเจริญเติบโตของต้นผักได้

การเตรียมดินควรไถพลิกหน้าดินตากไว้ ประมาณ 7-10 วัน เพื่อกำจัดแมลงและศัตรูพืชบางชนิด หากพื้นที่เป็นดินเหนียว ควรระวังน้ำท่วมขัง ควรยกร่องปลูกสูง 20-30 เซนติเมตร เพื่อระบายน้ำ ควรปรับปรุงดินด้วยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก จะทำให้ดินโปร่ง ร่วนซุยระบายน้ำและอากาศได้ดี หรือใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน สำหรับในดินเปรี้ยว ใช้วัสดุปูนเพื่อปรับปรุงดินให้สภาพเหมาะสมในการปลูกผัก ดินร่วนและดินทราย ควรปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก จะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุทำให้ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน ตลอดจนการใช้วัสดุคลุมดิน เช่น ฟางข้าว ใบหญ้าแห้ง เพื่อช่วยเก็บรักษาความชื้นไว้ในดิน

วิธีการปรับปรุงดินในพื้นที่ปลูกผัก

1. การใช้ปุ๋ยหมัก

แปลงเพาะกล้า ช่วงเตรียมดินเพาะกล้า ใส่ปุ๋ยหมัก คลุกเคล้ากับดิน อัตรา 2-4 กิโลกรัม ต่อตารางเมตร
แปลงปลูกผัก ช่วงเตรียมดินปลูก หวานปุ๋ยหมัก ทั่วแปลง

- ดินเหนียว ใช้อัตรา 2-4 ตันต่อไร่
- ดินร่วน และดินทราย ใช้อัตรา 4-6 ตันต่อไร่ แล้วไถกลบ คลุกเคล้ากับดิน

2. การใช้ปุ๋ยคอก

แปลงเพาะกล้า ช่วงเตรียมดินเพาะกล้า ใส่ปุ๋ยคอกแห้ง อัตรา 1-2 กิโลกรัมต่อตารางเมตร คลุกเคล้ากับดินให้ทั่วแปลง

แปลงปลูกผัก ช่วงเตรียมดินปลูก หวานกับดิน

3. การใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน

ควรมีการเก็บตัวอย่างดินไปวิเคราะห์ค่าความอุดมสมบูรณ์ ความเป็นกรด-ด่าง และลักษณะทางกายภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับการปลูกพืชผักที่ต้องการ ช่วยให้เกษตรกรให้ปุ๋ยถูกสูตร และถูกอัตรา ทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิต

4. การใช้วัสดุคลุมดิน

หลังหวานเมล็ดผัก หรือย้ายกล้าผักลงแปลงปลูก ให้ใช้ฟางข้าว หรือตัดใบหญ้าคลุมแปลง เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และรักษาความชื้นในดิน ทำให้ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น

5. การใช้วัสดุปรับปรุงดิน

ปูนมาร์ล ปูนขาว ปูนโดโลไมท์ นิยมใช้ในพื้นที่ดินเปรี้ยว ใส่ช่วงเตรียมดินก่อนปลูกผักโดยหว่านให้ทั่วแปลง คลุกเคล้ากับดิน หมักไว้อย่างน้อย 7 วัน ในสภาพดินชื้น เพื่อให้ปูนออกฤทธิ์ ทำให้ความเป็นกรดของดินลดลง

